

ישראל לא צריכה לרקוד לצלילי החליל הסעודי

written by מאיר בן שבת | 20.11.2025

סמיכות הזמנים בין התייחסותו הפומבית והמסויגת של יורש העצר הסעודי מוחמד בן סלמאן לנורמליזציה עם ישראל, ובין העצמת התקיפות הישראליות בעזה ובלבנון וביקורו המתקשר של ראש הממשלה בנימין נתניהו באזור החיץ בסוריה, יצרה את הרושם כי ישראל מבקשת לאותת שהיא אינה שחקן סביל במגרש המשחקים בושינגטון.

לא ברור אם אומנם יש קשר בין ההתרחשויות, אך גם אם לא ² כדאי שבריאד ובמערכת המדינית יניחו שנכונותה של ישראל למתן את פעילותה הצבאית הייתה מוגבלת בזמן, וכי היא נועדה לאפשר התקדמות במסלול הנורמליזציה האזורית. עתה, משלא נרשמה התקדמות כזו, ירד עניין זה מרשימת השיקולים שהובילו לריסון פעילות צה"ל, בייחוד לנוכח התגברות מאמצי השיקום וההתחמשות של אויביו.

גם אם לא כל תאוותו בידו, נשיא ארה"ב דונלד טראמפ יכול לסכם בסיפוק את ביקורו של מוחמד בן סלמאן בבית הלבן. שתיים משלוש מטרותיו העיקריות של הנשיא האמריקני הושגו במלואן. הראשונה היא כלכלית: התחייבות בית המלוכה הסעודי להשקעות עתק בארה"ב בהיקף של טריליון דולר בשנים הקרובות. המטרה השנייה היא חיזוק הדומיננטיות האמריקנית במזרח התיכון, תוך דחיקתה של סין משם, אחרי שבעשור האחרון ניצלה בייג'ינג את הריק המדיני-אסטרטגי והרחיבה את השפעתה בעיצוב עתיד המפרץ.

אפשר לראות במאמצים שהנשיא טראמפ משקיע בסעודיה ובמזרח התיכון עדות למקומה של הכלכלה בסדר העדיפות שלו, אבל גם ליותר מכך: הבנתו העמוקה כי המזרח התיכון איננו רק מוקד חיכוך בעייתי שזקוק להרגעה, אלא גם זירה אסטרטגית חיונית לארה"ב בתחרות עם סין על הסדר העולמי החדש.

הנדיבות שהפגין יורש העצר הסעודי כלפי מארחו נענתה באדיבות מוחצנת של הנשיא טראמפ, שנתן לבן סלמאן את מלוא הקרדיט על שינוי המדיניות האמריקנית כלפי סוריה. הוא גם נענה לבקשתו להתערב במצב בסודאן ³ אותה מדינה שכבר עשתה כמעט את כל הדרך ל"הסכמי אברהם", אך בגלל הסכסוך הפנימי ואי עמידתה באמות המידה של ממשל ביידן לדמוקרטיזציה ולזכויות אדם מצאה את עצמה מתבוססת במרחץ דמים ומחזרת אחר סיוע איראני, טורקי, אמירתי ומכל הבא ליד. המעורבות בזירה זו, למרות ריחוקה, היא גם אינטרס של ישראל.

ישראל נפטרה מהריסונים

האם טראמפ דחק את ישראל לשוליים? הוא עצמו אינו סבור כך. מבחינתו של הנשיא האמריקני, כל חיזוק במעמדה של ארה"ב ובהשפעתה במזרח התיכון מקרין לחיוב גם על ישראל, ולכן אין סיבה לדאגות בירושלים. כפי שטראמפ אמר בביקור שערך בריאד בתחילת כהונתו: "יש

לי מערכת יחסים טובה עם מדינות המזרח התיכון, ואני חושב שזה טוב לישראל".
אין בכך כדי להרגיע את חששותיה של ישראל, במיוחד לאור התייחסותו של בן סלמאן לעניין הנורמליזציה לאחר התשלום שישראל הייתה נכונה או שנאלצה לשלם בנוסח החלטת מועצת הביטחון.

יממה לפני ביקורו של נסיד הכתר בווינגטון קיבלה מועצת הביטחון את החלטה 2803, המאשרת את הצעת ארה"ב לאימוץ תוכנית הנשיא טראמפ לסיום המלחמה בעזה, וגם מבטיחה "נתיב למדינה פלסטינית". למרות זאת, בביקורו בבית הלבן בן סלמאן שב ודיבר על הצורך "להבטיח נתיב למדינה פלסטינית". בכך הבהיר כי הוא אינו מסתפק בהחלטת מועצת הביטחון, שמבחינתה של ישראל יתרונה היה בעמימותה.

האם האמריקנים הופתעו מעמדת בן סלמאן? אם התשובה לכך חיובית, הרי שמהו בתיאום המוקדם של הביקור לא עבד. אלה מסוג הדברים שלגביהם אין שום מקום לספונטניות או לאלתור. אפשרות אחרת היא שהדיפלומטים הסעודים נתנו לאמריקנים להבין שזו תהיה תשובתו של יורש העצר, אך השאירו פתח אפשרי לשינוי אם הנשיא טראמפ יצליח להפעיל את השפעתו הישירה. למגינת לבם של האמריקנים, לפחות עד לעת כתיבת שורות אלה דבר כזה לא קרה. ההתייחסות הרשמית של ישראל, המשאירה את האפשרות לנורמליזציה עם סעודיה פתוחה ורצויה, נכונה. יחד עם זאת, איננו צריכים לרקוד לצלילי החליל הסעודי או להוסיף מוהר וגם ויתורים כדי לזכות בחסדי ריאד.

המאמצים להבטחת עליונותו הביטחונית באזור חייבים להימשך. גם מי שסבור שישראל יכולה להתגמש בעמדתה העקרונית בנושא זה יסכים שלא הרי חימושה של סעודיה כשותפה מדינית של ישראל כהרי חימושה כשהיא אינה מקיימת יחסים עימה.

את ביקורו של ראש הממשלה נתניהו באזור החיץ עם סוריה, יממה לאחר שהנשיא טראמפ דיבר עם בן סלמאן לעיני התקשורת על הצורך לאפשר את בנייתה, אין לראות כהתרסה. ההפך הוא הנכון: סביר יותר לראותו כסימן לתיאום שקיים בין ירושלים לווינגטון על תפקידה של ישראל בזירה הזו. הגינוי על כך מצד קטאר כוון בעיקר לאוזניים האמריקניות.

עמדתו של בן סלמאן בנושא הנורמליזציה פוטר את ישראל גם מהריסונים שנטלה על עצמה בפעילותה הצבאית בזירות האזור, שנועדו לאפשר את היציבות והשקט שנדרשו לצורך קידום מהלכים אלה. העצמת התקיפות בלבנון ובעזה, בהתאם להתגברות מאמצי האויבים בזירות הללו ולדבקותם בהתנגדות לפירוז, היא מדיניות מתבקשת. ייתכן שלא יהיה די בכך, וגם לתרחיש כזה עלינו להיות מוכנים.

כך או אחרת, כדאי להכיר בכך שישראל היא הגורם היחיד שיוכל לפרק את חמאס וחיזבאללה מנשקם. כל פתרון אחר יהיה למראית עין בלבד.

בעזה אין לישראל שום אינטרס לממש את השלב הבא, שכופה עליה נסיגה משמעותית מרוב השטח שנתון כיום לשליטתה. לישראל עדיף להשאיר את המצב ברצועה כפי שהוא על פני "התקדמות" במתווה עתיר מנגנונים, תהליכים ופרשנויות ² שלא רק שלא יקדם את מטרותיה לפירוז ופירוק מנשק, אלא אף יגביר את הלחצים עליה ויכביד על התנהלותה. רצועת עזה, שמחציתה נתונה לשליטה ישראלית ומחציתה האחרת שקועה בהרס ובחורבן ללא שיקום, עדיפה על פני עזה עם הסכם ושיקום אך ללא פירוז.

מנגנונים למסמוס ההצהרות

בעניין ההסכמה לנתיב מדיני המוביל למדינה פלסטינית, בישראל נוטים להתייחס להצהרות על כך כמס שפתיים. דברים דומים לאלה כבר הופיעו ב"תוכנית המאה" של הנשיא טראמפ בשנת 2020. בכל מקרה יש בהצעה מנגנונים שמאפשרים לא לממש בפועל את רעיון המדינה, כמו הדרישה לכינון רפורמות מהותיות כתנאי לשינוי היחס כלפי הרשות הפלסטינית. אין בהצהרה קביעה מי מגדיר מהן הרפורמות הדרושות, מי קובע אם הרשות עומדת בהן, ועל פי אילו אמות מידה היא תיבחן. יתרה מכך, אפילו על תכולתו של המונח "מדינה" אפשר להתווכח. כל אלה פותחים לישראל פתח למסמוס ולהתחמקות.

אולם ישראל אינה יכולה לתלות את תקוותה בסעיפים הללו. עליה להניח שהשיפוט במגרש המדינה הבינלאומי יעדיף את פרשנותם של הפלסטינים ותומכיהם על פני זו של ישראל. הצהרות מסוג זו שבהחלטה 2803 יוכלו לשמש בעתיד גורמים שירצו לקדם את הרעיון. הן משאירות את הסכסוך פתוח, ומקבעות את פתרון שתי המדינות כפרדיגמה היחידה לסימו. לאחר אסון שבעה באוקטובר העמדה הישראלית צריכה להיות חדה ונחרצת: לא תהיה מדינה פלסטינית. בלי סייגים, בלי הבהרות, בלי פרשנויות ובלי לוליינות מילולית.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 21 לנובמבר 2025.